

meliore condicione (v. 10. 2) uti v lepším postavení býti, lepší postavení míti, videbant se uti...
aequus, a, um rovný = spravedlivý.
religuis rebus ostatními věcmi = (také) jinak.
grātia, ae, f. (grātus) vděk; přičeň, vliv.
dignitās, ātis, f. (dignus) důstojnost, hodnost, vážnost.
amplifico, āre (amplus, facio) rozšířiti, zvětšiti, zvýšiti, grātiā dignitateque amplificatā (abl. abs.).
dimitto, ere, mīsi, missum (dimitto) rozeslati; (z rukou) pustiti, pozbyti, ztratiti.
Rēmi v. 4. 5.
succēdo, ere, successi, successum (sub-cēdo) pod něco vstoupiti; nastoupiti.
ad-aequo, āre vyrovnati; vyrovnávati se (někomu).
intellego, ere, lexi, lectum (inter-lego) rozuměti, pozorovati, věděti, et quod intellegebatur (vědělo se, že) eos (quos = et eos [= Remos]) adaequare (Haeduos) grātiā (že se vyrovnávají přízni, že jsou v stejné přízni).
propter (s akk.) pro.
inimicitiae, arum, f. (inimicitia [inimicus]) nepřátelství.
coniungū spojit se.
dico, āre zaslíbiti, zasvětit; se dicāre odevzdati se, dáti se (in clientelam v ochranu, pod ochranu).
diligenter (diligens) pečlivě, bedlivě, pilně, dbale, svědomitě.
tueor, ēri hleděti; chrániti, hájiti, zastávati se (někoho).
ita tak, takto, tím způsobem.
repente (repens) náhle.
colligo, ere, collēgi, collectum

(com-lego) sbírat; získati, nabýti.
tenere držeti, udržovati si.
tum t. j. r. 55 př. Kr.
status, ūs, m. (sisto) postava; postavení, stav, eo statu res erat v takovém stavu byly věci, poměry, takový byl stav věci (že).
princeps (v. 11. 3) první.
haberi (s vazbou dvou nominativů) býti pokládán (za něco).
dignitās v. 12. 6.
obtineo, ēre, tinui, tentum (obteneo) držeti, míti, zaujímati.

13

aliquo numero atque honore esse míti nějakou důležitost a vážnost.
plēbēs, ei, f. (starší tvar) = plebs, plebis, f. lid.
paene v. 11. 2.
audeo, ēre, ausus sum odvažovati se.
per se sám o sobě.
adhibeo, ēre, bui, bitum (ad-habeo) přičiniti; přibrati (consilio k poradě).
plērique, plēraeque, plēraque 2 větší díl, většina.
aes, aeris, n. ruda, kov, měď; peníze, aes aliēnum (cizí peníze =) dluhy.
tribūtum, i, n. (tribuo) daň, poplatek.
premo, ere, pressi, pressum tlačiti, tísňiti.
sese dicāre v. 12. 7.
in (s akk.) k (někomu), na (někoho).
dē (s abl.) z.
druides, druidum, m. druidové (kněží starých Keltů).
res divinae věci božské, posvátné obřady, bohoslužba.
inter-sum, esse, fui mezi něčím býti; účastniti se něčeho, zameštnávati se něčím, vykonávati něco, dat.

sacrificium, i, n. (sacrificare) obět.
prō-cūro, āre obstarávati.
religio, ōnis, f. svědomitost; náboženský cit; religiones: náboženské obřady, náboženské otázky, náboženství.
interpretor, āri (interpres) vykládati, vysvětlovati.
adulescens, entis, m. mladík, jinoch.
disciplīna (v. 1. 4) vyučování, učení, vzdělávání, disciplinae causā za účelem vzdělání.
con-curro, ere, curri, cursum sbíhati se.
hi t. j. druides.
magno honore (abl. qualit.) esse býti ve veliké cti, úctě, vážnosti.
5 ierē skoro, téměř; obyčejně, pravidelně.
contrōversia, ae, f. (contrōversus) rozepře, spor.
constituere rozhodovati.
ad-mitto, ere, misi, missum připustiti; spáchati.
facinus, oris, n. (facio) čin; zvl. zlý čin, zločin, si quod f. admissum est byl-li nějaký...
caedēs, is, f. (caedo) zabíjení, vražda, c. facta (jest).
hērēditās, ātis, f. (hērēs) dědictví.
finēs hranice.
īdem titīz = rovněž.
dē-cerno, ere, crēvi, crētum rozhodovati, nález činití.
praemium, i, n. (prae, emo) odměna.
constituere ustanovovati, určovati.
6 dē-crētum, i, n. (dē-cerno) rozhodnutí, ustanovení, nález, decreto (abl.) stāre nálezu se podrobiti.
inter-dico, ere, dixi, dictum zapověděti, zakázati; interdicere alicui aliquā rē vyloučiti někoho z něčeho, sacrificiis inter-

dicere vyloučiti z obětí, z bohoslužeb = dáti do klatby.
quibus ita est interdictum kteří 7 tak byli vyloučeni (= bylidání do klatby).
numero (s gen.) v počtu (někoho), jako, za.
im-pius, a, um nedbalý v plnění povinnosti; bezbožný, bohaprázdňý; subst.: bezbožník.
scelerātus, a, um (scelerāre) zločinem poskvrněný, zločinný; subst.: zločinec, zlosyn.
dē-cēdo, ere, cessi, cessum odstoupiti; ustupovati (s cesty), vyhýbati se (někomu).
aditus, ūs, m. (ad-eo) příchod, přístup, setkání, styk (s někým, gen.).
dē-fugio, ere, fūgi utikati, prchati před něčím, vyhýbati se něčemu, akk.
contāgio, ōnis, f. (contingo [contango]) dotýkání, styk.
in-commodum, i, n. nevhodnost; nehoda, neštěstí, škoda, ne quid incommodi accipiant aby žádné škody nevzali.
petentibus (ius) domáhají-li se (práva), na žádost (za právo).
honōs (starší tvar, = honor).
communīcātur (v. 2. 3) t. his. (pocta) se uděluje, se dopřává.
prae-sum, esse, fui napřed, v čele 8 býti (někomu).
hoc mortuo, abl. abs. 9
excello, ere vynikati (něčím).
dignitās v. 12. 6.
succedit (v. 12. 7), podmět k tomu obsahuje předcházející věta: si qui...
pār, paris stejný, rovný.
suffrāgium, i, n. hlasování.
nōn-numquam někdy.
con-tendo (v. 5. 3) napínati síly, zvl. v zápase, zápasiti, potýkati se (o něco).
Carnutes v. 2. 3.

regio, ōnis, f. (rego) směr; kra-
jina, kraj, regio media habetur
za střed se pokládá.

con-sido, ere, sēdi, sessum used-
nouti; zasedati.

consecro, āre (com-sacro) po-
světiti, zasvětit, consecratus,
a, um zasvěcený, posvěcený,
hūc (hic) sem tam.

undique odevšad, se všech stran.

con-venio, ire, vēni, ventum se-
jiti se, scházeti se.

disciplina nauka, učení.

reperio (v. 9. 8) vynalézt, vy-
mysliti, objeviti.

inde odtud.

trans-lero, ferre, tulī, lātum pře-
nésti.

existimatur (s nom. cum inf.)
myslí se, soudí se, má se za to
(že).

et nunc a proto ještě nyní.

diligenter v. 12. 8.

plērumque (akk. sg. neutra) vět-
ším dílem, většinou, obyčejně.

illō (ille) onam, tam.

discendī causā za účelem učení,
za učním.

14

ab-sum, esse, afui býti nepřito-
men; býti vzdálen, neúčastníti
se (a bello války).

con-suesco, ere, suēvi, suētum
zvykat, navykat; perf. con-
suevi (zvykl jsem, jsem zvyklý)

s inf. se vyjadřuje v češtině
slovesy opětovacími, abesse

consue(ve)runt neúčastnívaj se,
obyčejně se neúčastní.

tribūtum v. 13. 2.

ūnā (ūnus) zároveň, spolu.

pendo (v. 9. 7) platiti.

milītia, ae, f. (mīles) vojenství,
vojenská služba.

vacatīo, ōnis, f. (vacāre býti práz-
den) prázdnota, zproštění, o-
svobození, vacationem habere

= býti zproštěn (něčeho).

immūnitās, ātis, f. (immūnis [in,
mūnus] prostý služby, povin-

nosti) osvobození od povinno-
sti (zvl. od dani), immunitatem

omnium rerum habent = jsou
osvobozeni ode všech břemen.

ex-cito, āre, vzbuditi, povzbu-2
diti.

praemium výhoda, výsada.

suā sponte (abl. od neuzívaného
spons, spontis, f. vůle) dobro-
volně, sám od sebe, samoděk.

propinquus v. 2. 1.

ibi tam (t. j. u druidů).

versus, ūs, m. (verto) řada; řá-
dek, verš.

ē-disco, ere, didici nazpamět se
učiti (něčemu, akk.).

itaque a tak, tedy, proto, pročez.

non-nūllus, a, um některý.

vicēni, ae, a (číslovka podílná)

po dvacet, annos vicenos po
dvacet let.

per-maneo, ēre, mansi, mansum
zůstávat, setrřávat.

fas (fāri), nesklonné, (božské)

právo, fas est (s inf.) jest do-
voleno, et existimant fas non

(neque = et non) esse man-
dare.

ea = quae ediscunt.

littera, ae, f. (lino) písmě, písmeno.

mando, āre (manus, do) porou-
četi, = svěřiti, odevzdati, lit-
teris mandare písmu svěřiti,
písemně zaznamenati.

cum ačkoli.

ratio (v. 11. 5) poměr, vztah, zá-
ležitost, (in) rationibus.

instītuō (v. 1. 1) zříditi, zaříditi, 4
ustanoviti, zāvésti, (druides)

instītuisse id (t. j. ten zákaz
o písemném zaznamenávání)

mihi videntur.

vulgus, i, n. (akk. vedle *vulgus*
též *vulgum*) lid (prostý, obec-
ný), in vulgum mezi lid.

effero, ferre, extulī, ēlātum (ex-
fero) vynésti, roznášeti, rozši-
řovati (aby).

ii, qui discunt t. j. jejich žáci.

con-līdo, ere, fīsus sum důvěřo-
vati něčemu, spoléhati na něco,
abl., confīsi spoléhající.

studeo, ēre, ui zabývati se ně-
čím, snažiti se o něco, hleděti,
dbāti něčeho, cvičiti, míti na
zřeteli něco, dat., neque (ve-
lint) eos... memoriae minus
studere.

quod což (t. j. neboť to).

plērique v. 13. 2.

accidit, ere, accidit přihází se,
stává se (že).

praesīdīo (v. 7. 4) litterarum pod
ochranou písma, jsouce podpo-
rování písmem, majice oporu
v písmu.

per-disco, ere, didici důkladně se
naučiti.

re-mitto, ere, misi, missum zpět
poslati; popouštěti, povolit, i,
poleviti v něčem, zanedbávat
něčeho, akk.

in primis (mezi prvními), přede-
vším, obzvláště.

per-suādeo, ēre, suāsi, suāsum
přemluvit, přesvědčiti (hoc o
tom t. j. že duše...).

inter-eo, ire, ii, itum zajiti, hy-
nouti, umřati.

alii — alii jedni — jiní, druzi.

trans-eo, ire, ii, itum přejiti, pře-
cházeti.

putant excitari hoc (tím t. j. tou
věrou v nesmrtnost) ad vir-
tutem (k mužnosti).

metu mortis (gen. obiect.) neglec-
to nedbajíce strachu před smrtí.

6 praeterea (praeter, eā) mimoto,
nadto k tomu.

sīdus, eris, n. souhvězdí, hvězda.

mōtus, ūs, m. (moveo) hnutí, po-
hyb.

mundus, i, m. svět, vesmír.

terrae země, okrsek zemský.

rērum nātūra přirozenost věci,
podstata světa.

dis-puto, āre rozvažovati, roz-
mlouvati, vykládati.

iuventūs, ūtis, f. (iuvenis) mládí,
mladost; mládež.

trādo, ere, didi, ditum (trans-do)
předati; (učním) podávati, vy-
kládati někomu, vyučovati, za-
svěcovati někoho, dat.

15

alterum genus druhý stav.

cum (iterativ.) est ūsus kdykoli
jest třeba, kdykoli káže po-
třeba.

incido, ere, cidi (in-cado) dopad-
nouti; nastati, vypuknouti.

quot-annis každého roku, každo-
ročně.

accidere solet přihází se.

utī že totiž (vysvětluje předchá-
zející quod což).

iniuriās inferre bezpráví, křivdy
činiti; nepřátelské vpády či-
niti.

prō-pulso, āre (pro-pello) odrá-
žeti.

verso, āre (verto) otáčeti, obra-
ceti; (pass.) versari otáčeti se,
obraceti se, nalézati se, býti,
prodlévati (v), účastniti se (ně-
čeho).

eorum, gen. partit.

ut quisque (se superlat.) — ita 2
(se superlat.) čím kdo (s kom-
par.) — tím (s komparat.).

cōpiae bohatství, majetek.

amplus, a, um prostranný; vzne-
šený, vážený, slavný, zname-
nitý (něčím).

circum (s akk.) kolem, okolo.

ambactus, i, m. (keltské slovo)
služebník, man, vasal, leník.

cliens v. 12. 3.

grātia (v. 12. 6) vděk; přízeň,
oblíbenost, vliv, vážnost, hanc

unam gratiam noverunt tento
jediný vliv, tento jediný způsob
vlivu znají, toto jest jediný
způsob vlivu, který znají.

16

nātio, ōnis, f. (nāscor) zrození, 1
rod; národ, kmen.

ad-mōdum až po náležitou míru;
nadmíru, velmi.

dēditus, a, um (dēdo) odevzdáný, oddáný; (religionibus [v. 13. 4.] pobožnostem, pobožnůstkářství).

2 afficio, ere, fēci, fectum (ad-facio) působiti, účinkovati (na někoho); morbo affici nemoci býti stížen.

morbus, i, m. nemoc.

quique = et (ii.) qui.

versari v. 15. 1.

prō (s abl.) před (něčím); místo (něčeho), za (něco).

victima, ae, f. žertva, obětní zvíře.

immolo, āre (in, mola, ae, f.) obětní tlučí (mola salsa [= tluč (t. j. hrubě rozemleté obilí, »šrot«) se solí smíchaná]) posypati (dobytce při oběti), obětovati.

voveo, ēre, vōvi, votum (bohům něco) zaslíbiti, zasvětili, přislíbovati, vovent se immolatos (esse homines).

administer, tri, m. (ad-ministro) přísluhovač, pomocník (dopl-něk).

3 nisi jestliže ne; leč.

reddere (v. 2. 6) v náhradu dáti.

nūmen, inis, n. (nuo) pokynutí hlavou, vůle (zvl. božská), velebnost.

plāco, āre urovnati, uklidniti, usmířiti, arbitrantur numen non posse placari, nisi...

pūblicē v. 12. 4.

instituere v. 14. 4.

4 immānis, e (in, [starolat.] mānus = bonus) hrozný; náramný, hromný, nesmírný.

simulācrum, i, n. (simulāre [similis] podobným činiti, napodobiti, přetvařovati se) podoba, obraz, socha, modla, simulacra immani magnitudine (abl. qualit.) nesmírné velikosti.

con-texo, ere, texui, textum (se-ťkati, splétati, uplésti, membra contexta viminibus (z proutí)).

vīmen, inis, n. proutek; plur.: proutí.

membrum, i, n. úd.

com-pleo, ere, plēvi, plētum naplňovati.

succendo, ere, succendi, succensum podpáliti, zapáliti, quibus (= simulacris) succensis, abl. abs.

circum-venio, ire, vēni, ventum obejíti, obstoupiti, obklíčiti, obklopiti (něčím).

ex-animo, āre (ex, anima) zbavití dechu, duše, života; pass.: exanimari duši vypustiti, život vydechnouti.

supplicium, i, n. (supplex po-5 kleknutí (k modlitbě nebo k trpění trestu); trest smrti, poprava, arbitrantur supplicia esse gratiora.

furtum, i, n. (fūr zloděj) krádež.

latrōcinium, i, n. (latro) loupežnictví, loupež.

noxia, ae, f. (noxius škodlivý, vinný) vina, provinění, přečin, in aliā quā noxia při jiném ně-in aliā quā noxiā při jiném nějakém...

com-prehendo, ere, hendi, hensum schvátiti, uchvátiti; přistihnouti, dopadnouti, polapiti.

dēfacio, ere, fēci, fectum (dē-facio) oddělati; odstoupiti; nedostávati se.

cum (iterativ.) kdykoli.

in-nocens, entis (noceo) neškodící, neškodný; nevinný.

dēscendo, ere, scendi, scensum (dē-scando) sestupovati, přistupovati, descendunt ad supplicia innocentium.

17

deorum (gen. partit.), Caesar přenáší tu jména římských bohů na bohy galské, kteří podle jeho mínění odpovídají svou podobností a svými vlastnostmi oněm římským.

Mercurius, i, m. Merkurius, u Řeků Hermes, s nímž později byl ztotožněn, syn Jovův a

Plejady Maje, dcery Atlantovy; narodil se na pohoří Kylene v Arkadii; je posel bohů (má okřídlené nohy), rád hraje na lyru (jejímž vynálezcem je sám, zabiv a vybrav želvu a na její krunýř napiav struny), a jest tím také ochráncem hudebníků, pěvců a básníků, jest bohem kupců (merx, mercis, f. zboží, mercator, ōris, m. kupec), bohem bohatství, zisku a chytrosti, modlili se k němu lidé úskoční a podvodní i zloději, jest dárce obratné řeči a výmluvnosti, bohem zápasu a tělocviku, bohem stád, usmrtil Argá (Argos byl netvor, jenž měl na hlavě sto očí, polovice jich vždy bděla, polovice spala), jest bohem cestování na zemi i na moři, je dárce klidného spánku a šťastných snů a provází duše zemřelých do podsvětí.

colo, ere, colui, cultum vzdělávati; ctíti, v úctě mítí.

simulācrum v. 16. 4.

inventor, ōris, m. (invenio) vynálezce (něčeho).

ferre (s dvěma akk., předmětným a doplňkovým) roznášeti, rozhlašovati, vydávati, pokládati někoho za něco, označovati někoho někým.

via, ae, f. cesta, dráha.

iter, itineris, n. (eo, ire), cesta, chůze, chod, pochod.

quaestus, ūs, m. (quaero) zisk, výtěžek, výdělek, questūs pecuniae peněžité zisky (plurál označuje různé způsoby získávání peněz).

mercātūra, ae, f. (mercari kupovati) kupčení, obchodování, obchod.

vim habere ad aliquid mítí vliv na něco, arbitrantur hunc habere vim.

post (s akk.) po (někom), za (někým).

Apollo, inis, m. Apollo, u Řeků Apollon, syn Jovův a Latonin, bratr Dianin, narodil se na ostrově Délu; jest bůh slunce, ztotožněn se Solem a zván Phoebus (řecky Fojbos), jest bůh hudby (nosí loutnu), umění básnického, věštby (zvl. v Deltech), léčení, rolnictví; dáváje zdraví a sám jsa krásný stal se ochráncem mládeže.

Mars, Martis, m. Mars (u Řeků Ares), syn Jovův a Junonin, bůh války, byl otcem Romula a Rema, zakladatelů Říma, a tak otcem celého národa a nej-přednějším z bohů po Jovovi.

Iuppiter, Iovis, m. Juppiter, u Řeků Zeus, syn Saturnův a Rhein, bratr a manžel Junonin, bratr Neptuna a Plutona, snímíž se losem rozdělil o vládu; jest nejvyšším z bohů, bohem všech zjevů přírodních, je vládcem na nebi a na zemi, otcem bohův a lidí, dárce všeho dobrého, ochráncem všelikého řádu mravního v životě lid-ském; odznakem jeho moci je žezlo a blesky; v Římě na Kapitoliu měl slavný chrám.

Minerva, ae, f. Minerva, u Řeků Pallas Athene, dcera Jovova, z jehož hlavy se zrodila v plné zbroji, bohyně moudrosti, vyučila lidi všelikým uměním a řemeslům, byla ochránitelkou učitelův a školní mládeže; jest též bohyní válečnou; byla pokládána za dárkyni olivy. K její počtě konána byla v Římě slavnost zvaná Quinquatrus maiores po pět dní (19 až 23 března).

opīnio, ōnis, f. v. 1. 3.

dē-pello, ere, puli, pulsum (dolů) sehnati; odehnati, zaháněti, zapuzovati (že).

opus, eris, n. dílo, práce; řemeslo.

artificium, i, n. (artifex [ars, factio], icis, m. umělec) dovednost, umění.
initium, i, n. (in-eo) začátek, počátek.
trādo v. 14. 6.
caelestis, e (caelum) nebeský; subst.: caelestes, ium, m. nebeshané, bohové, imperium caelestium (gen. předmět.: nad...),
cum (iterativum) kdykoli.
ceperint, konj. perf., zastupující ind. fut. II. ve větě nezávislé (capere vzítí, dobýti, ukořistiti).
dē-voveo, ēre, vōvī, vōtum zaslibovati, zaslíbení.
cum v. nahoře.
ex-struo, ere, struxi, structum nakupiti, zdělati, vystavěti.
tumulus, i, m. (tumeo) pahrbek, pahorek, hromada.
consecro, āre (com-sacro) posvětití, zasvětití.
conspicor, āri (conspicio) spatřiti, uzříti.
licet, ēre, licuit nebo licitum est jest volno, možno, lze.
neque = et non.
quispiam, quidpiam někdo, něco.
neglectā religione (v. 13. 4.), abl. absol.: zanedbav náboženství, nezbaje zbožnosti.
captā (t. bello) ukořistěné, kořist.
occulto, āre (occulo) skrývati, ukryvati.
positā složené (jako obětní dar).
tollo, ere, sustuli, sublātum zdvihnouti, odnésti.
audeo v. 13. 1.
eī rei constitutum est na tu věc...
supplicium v. 16. 5.
cruciātus, ūs, m. (cruciāre) ukřizování; mučení, muka.

18

Dis, Ditis (= Dives, překlad řeckého Pluton), m. Dis, bůh podsvětí, syn Saturnův, bratr Jovův a Neptunův, chotí jeho je

Proserpina, dcera Cereřina, kterou unesl.
prō-gnātus, a, um (pro-[g]nascor) zrozený, pocházející (od).
prae-dico, āre hlásati; o sobě hlásati, vychloubati se (žc), praedicant se omnes prognatos (esse).
prō-do, ere, didi, ditum vydati; podáním udržovati, zachovati, vypravovati, dicunt id proditum (esse).
ob eam causam t. j. protože je-2 jich původce jest bohem temnoty.
spatium, i, n. o místě: prostor(a); o čase (určitě omezeném): čas, doba, délka, trvání.
linio, ire (finis) omezovati, ohraničovati, určovati (něčím), numero noctium.
nātālis, e (nascor) rodný; dies natalis den narození, narozeniny.
ob-servo, āre pozorovati; zachovávat; počítati.
sub-sequor, sequi, secūtus sum (ihned) následovati, jíti, za něčím, akk.
institutum, i, n. (institutio) ustanovení, zařízení, způsob, řád.
hoc ab reliquis differunt (v. 11. 1) quod tím...
adolēscō, ere, olēvi, adultus (ad-alesco [alo]) dorůstati, dospěti, nisi cum adoleverunt leč když...
mūnus, eris, n. služba, povinnost.
militia v. 14. 1.
sustineo, ēre, tinui, tentum (su(b)s-teneo) vzhůru držeti; vydržeti, sněsti.
palam zjevně, veřejně.
non patiuntur (v. 11. 4) suos liberos adire ad se nedovolují svým dětem k sobě přistoupiti.
puerilis, e (puer) dětský, chlapecký, filius puerili aetate (abl. qualit.: věku chlapeckého, ve věku...).

pūblicum, i, n. (pūblicus) veřejnost, veřejné místo.
conspicō, ūs, m. (conspicio) hledění, pohled, in conspectu před očima, u přítomnosti, po boku.
assistō, ere, stiti (ad-sisto) k něčemu se stavěti, přistupovati, vystoupiti, objeviti se.
turpis, e ohyzdný, šeredný, haněbný, potupný, nečestný, neslušný, (quod) ducunt turpe filium assistere (že) pokládají za neslušné, aby...
19
1 **quantas pecunias** (plur. vzhledem k plur. viri), tantas kolik peněz, tolik.
dōs, dōtis, f. dar, věno, dotis nomine = jako věno, věnem.
bona, orum, n. (bonus) statky, jmění, majetek.
aestimatio, ōnis, f. (aestimo) ocenění, odhadnutí, odhad, aestimatione factā, abl. abs.
cum dotibus (plur. vzhledem k plur. viri) communicant (v. 2. 3; slučují, spojují, přidávají...)
2 **coniunctim** (con-iungo) společně.
ratio (v. 11. 5) habetur počet (z něčeho) se vede.
fructus, ūs, m. (fruo) plodina, plod; požitek; užitek, výtěžek, zisk.
servāre ukládati.
uter, utra, utrum který z obou.
vitā superāre na živu déle zůstatí.
pars podíl.
uterque, utraque, utrumque každý z obou, oba.
superior, ius, iōris (superus) hořejší; dřívější, předešlý.
ad aliquem pervenire někomu se dostávatí, připadatí.
3 **sic** — utí tak — jako.
nex, necis, f. (násilná) smrt, potestas vitae necisque moc nad...
pater familiae otec, hlava rodiny, pán domu, hospodář.
illustris, e světlý, jasný; skvělý, vzácný, znamenitý.
locus = rod (z).
dē-cēdo, ere, cessi, cessum odstoupiti, odcházeti; se světa odejiti = zemřiti.
propinquus v. 2. 1.
dē stran (něčeho), co se týče (něčeho).
suspicio, ōnis, f. (suspiciere) podezření, res in suspicionem veniit věc se stává podezřelou.
servilis, e (servus) otrocký, in servilem modum (po způsobu při otrocích užívaném =) jako při otrocích, jako otroky, (t. j. na mučidlech).
quaestionem (v. 4. 3.) habere de aliquo vyšetřovati, vyslychati někoho.
comperio, ire, peri, pertum zvěděti, dověděti se; partic. perf. pass.: compertus, a, um zjištěný, si compertum est je-li to zjištěno, zjisti-li se to, potvrdí-li se to, potvrdí-li se věc (t. j. podezření).
tormentum, i, n. (torqueo) nástroj k točení; nástroj k mučení, mučidlo, muka.
ex-crucio, āre zmučiti, trýzniti, trápití, uxores excruciatas (utrápené = utrápivše) interficiunt.
interficio, ere, fēci, lectum (inter, facio) usmrtiti, zabijeti.
lūnus, eris, n. (slavný) pohřeb.
4 **cultus**, ūs, m. (colo) pěstování, vzdělávání (půdy); úprava života, způsob života, pro cultu podle způsobu, při způsobu života.
māgnificus, a, um (magnus, facio) velikolepý, nádherný, skvělý.
sumptuosus, a, um (sumptus) nákladný.
cor, cordis, n. srdce, aliquid est mihi cordi (dat. účel.) něco jest mi na srdci, něco jest mně milé, omnia quae (iis) vivis

- cordi fuisse arbitrantur vše, co, vše, o čem myslí, že jim za živa...
- 5 **in-fero**, ferre, tuli, illatum vnašeti, vhašovati.
paulus (v. 9. 2); subst.: paulum, i, n. málo, *abl. míry*: paulo o málo, trochu, poněkud, *o čas-sc*: krátce, nedlouho, nedávno. **suprā** (s akk.) nad; *časově*: před (něčím).
hic = noster.
memoria v. 3. 5.
con-sto, āre, stiti pevně státi; neos. constat. (s inf. c. acc.) jest známo, quos ab iis dilectos esse constabat o nichž bylo známo, že...
diligo, ere, lexi, lectum (dis-lego) vybrati; oblíbiti si, milovati; partic.: dilectus, a, um oblíbený, milovaný, milý, drahý.
iustus, a, um (iūs) spravedlivý, řádný, náležitý.
fūnebris, e (fūnus) pohřební; subst. plur.: fūnebria, ium, n. pohřební obřady.
conficio, ere, feci, fectum (confacio) zhotoviti; vykonati, dokončiti, funeribus confectis (abl. abs.) po...
ūnā (ūnus) zároveň, spolu.
cremo, āre spalovati.

20

- 1 **commodē** (commodus) přiměřeně, náležitě, vhodně, obratně, účelně, commodius zvláště obratně, zvláště účelně.
rem publicam administrare obecní správu vésti, quae civitates suam rem publicam administrare existimantur ty obce, o nichž se soudí, že...
sancio, ire, sanxi, sanctum posvětití, (slavnostně) ustanoviti, habent legibus sanctum maji zákony ustanoveno.
de re publicā o věcech obecních, státních.
- rūmor**, ōris, m. pověst, zvěst, zpráva, rumore aut famā z dolechu nebo z pověsti.
accipere = dovědēti se.
ad magistratum deferre (v. 2. 1.) k úřadu donēsti, úřadum oznámiti, ohlásiti, habent sanctum, uti deferat neve (= et ne) cum quo alio (s nikým jiným) communicet (v. 2. 3.).
srovnej: quod cognitum est (pro-2 tože se poznalo, se shledalo, že) **homines terreri et...**
temerārius, a, um (temeremanē, bez rady) nerozvázný, nerozmyslný, pošetilý.
imperitus, a, um (in-peritus) nezkušený.
falsus, a, um (fallo) oklamáný; klamný, klamavý, lživý.
terreo, ēre, terrui, territum strášiti, děsiti, lekati.
facimus v. 13. 5.
impello, cre, puli, pulsum (inpello) do něčeho vraziti; pohánēti, dohánēti.
summae res nejdůležitější věci.
consilium capere radu bráti (o).
quae visa sunt co se (jim) uzdālo 3 (vhodným).
occulto, āre (occulo) skrývati, ukrývati, zatajiti.
aliquid ex usu est něco jest s prospěchem, k užítku.
multitudo lid.
prō-do (v. 18. 1) prozraditi, rozhlásiti.
nisi leč, nisi — non leč — ne = jen.
concilium, i, n. shromáždění, sněm, per c. prostřednictvím sněmu = na sněmu.
con-cedo (v. 3. 2.) dovoliti.

21

- multum** (mnoho) differre (v. 11. 1).
ab hāc consuetūdine = ab horum consuetudine od tohoto zvyku = od způsobu života těchto.

druides v. 13. 3.
 res divinae v. 13. 4.
 praeesse = řídití.
 sacrificium v. 13. 4.
 studeo (v. 13. 4.) dbáti něčeho, starati se o něco, zabývati se něčím (dat.).
 2 deorum numero ducere srovnej 6. 3.
 cerno, ere, crēvi, crētum tříbiti, oddělovati; zrakem rozezná-vati, zřítí, vidětí.
 apertē (apertus [aperio]) otevře-ně, zjevně, zřejmě.
 opes moc, pomoc.
 Sól, Sólis, m. Sól, bůh slunce.
 Vulcānus, i, m. Vulkán, bůh ohně.
 Lūna, ae, f. Lúna, bohyně měsíce.
 nē — quidem ani.
 accipere — poznati.
 3 vēnātio, ōnis, f. (vēnāri honiti, loviti) honba, hon, lov.
 studia rei militaris vojenská za-městnání, vojenská cvičení.
 con-sisto, ere, stiti postaviti se, stanouti; záležeti (v).
 a parvis od malička.
 dūrītia, ae, f. (dūrus) hrdost, otu-žilost, otužování.
 4 diū dlouho, diutissimē nejdéle.
 impūbēs, eris (in-pūbēs) nedo-spělý; neženatý.
 per-maneo, ēre, mansi, mansum zůstati, vytrvati, setrvati.
 ferre v. 4. 5.
 hoc tím (t. j. si impuberes per-manent).
 alo, ere, alui, altum živiti, siliti, podporovati; pass.: alí silitise, síletí.
 statūra, ae, f. postava, vzrůst.
 nervus, i, m. žíla, šlacha, sval.
 con-firmo, āre upevňovati, utu-žovati.
 5 intrā (s akk.) uvnitř (něčeho); o čase; před (něčím).
 vērō (vērus) vpravdě; však, a-však, ale.
 nōtītia, ae, f. (nōtus) známost, habere notitiam feminae mítí známost, (blížší) styky se že-

nou, znáti, co je žena.
 habere in turpissimis rebus mítí za největší hanbu.
 occultātio, ōnis (occulto) skry-vání, zatajování, utajování (v něčem, gen.).
 prōmiscuē (promiscuus [pro-mis-ceo]) smíšeně, společně.
 per-luo, ere, lui, lūtum umýtí; pass.: mýtí se, koupati se.
 pellis, is, f. kůže (zvířecí), kože-šina.
 rēno, ōnis, f. kožešina.
 tegīmentum, i, n. (tego) pokrýv-ka, renonum tegimenta kože-šinové...
 nūdus, a, um obnažený, nahý, holý, magnā parte nudā (abl. abs.) ana, při čemž veliká část jest...

22

agri cultura (colo) vzdělávání i poli, rolnictví.
 studēre zabývati se (něčím, dat.).
 victus, ūs, m. (vīvo) výživa, po-trava, jídlo, pokrm, pars vic-tūs.
 lāc, lactis, n. mléko.
 cāseus, i, m. sýr.
 caro, carnis, f. maso.
 consisto v. 21. 3.
 neque quisquam a nikdo. 2
 modus míra.
 fines pozemky.
 proprius, a, um vlastní.
 princeps, cipis v. 11. 3.
 singulī, ae, a jednotliví, in annos singulos po každé na rok.
 gens rod.
 cognātio, ōnis, f. (cognātus [com-g]nascor]) (pokrevně) příbu-zenství; příbuzenstvo.
 quique = et (iis.) qui.
 ūnā (v. 19. 4) dohromady.
 coēo, ire, ii, itum (cum-eo) sejítí se, shromáždití se, sestoupití se, spojití se.
 quantum agri = tantum agri, quantum et... tolik polností,

kolik a na kterém místě se jim uždalo.

attribuo, ere, bui, būtum (ad-tribuo) přidělovati (někomu něco), magistratūs attribuunt gen- tibus quantum agrī visum est. **anno post** po roce, rok potom, **aliō** (alius) jinam. **transire** přejíti = přestěhovati se.

3 **cōgere** nutiti.

affero, ferre, attuli, allātum (ad-fero) přináseti; uváděti.

assiduus, a, um (adsiduus [ad-sedeo]) stálý, neustálý, trvalý, ustavičný.

consuētudo, inis, f. (con-suesco) zvyk, obyčej.

captus, a, um (capio) zaujat, připoután (něčím).

studium belli gerendi chuť k válčení, války chtivost.

agrī culturā, zkráceně místo: **studio agrī culturae**.

com-mūtō, āre vyměnití, zaměnití, něco něčím, za něco, aliquid aliquā re.

lātus, a, um široký, širý, rozsáhlý.

potentiores, jest podmět k studeant, expellant.

humiliores, jest předmět k expellant.

possessio, ōnis, f. (possideo) držení; majetek (z).

accūrātē (accūrātus [ad, cūrāre]) pečlivě, accuratius (kompar. absol.) příliš pečlivě.

frīgus, oris, n. zima, mráz, chladno.

aestus, ūs, m. žár (ohně); žár (sluneční), vedro, parno.

vīto, āre vyhýbati se, varovati se, uniknouti, před něčím, akk., ad frigora atque aestūs vitandos k uniknutí, k ochraně před...

aedifico, āre (aedes, facio) stavění budovati, stavěti.

cupiditās, ātis, f. (cupidus) žádostivost, žádost něčeho, touha

po něčem, gen. (předmětný), ne quā cupiditas pecuniae ori- autr aby žádná...

quā ex re = ex quā re (= cupiditate).

factio (v. 11. 2.) (politické) stractví, (politická) strana.

dissensio, ōnis, f. (dis-sentio) různost smýšlení; neshoda, spor, různice.

aequitās, ātis, f. (aequus) rovnost, aequitas animi klid duševní, spokojenost.

contineo, ēre, tinui, tentum (conteneo) (pohromadě) držeti, v mezích, v pořádku udržovati (něčím).

opes jmění, bohatství.

aequo, āre (aequus) rovnati, vyrovnávati; pass.: aequari vyrovnávati se, cum quisque videat suas opes aequari cum potentissimis (zkráceně místo: cum opibus potentissimorum).

23

srovnej: **habere** (podmět: míti, i maji-li) est maxima laus (doplněk) civitatibus.

lātē (lātus) široko, quam latissime co nejšíře, co nejdále.

vastatis finibus (abl. abs.) vyplenivše území, po zpuštění...

sōlitudo, inis, f. (sōlus) samota, pustina; poušť.

hoc (poukazuje k následujícímu: 2 finitimos expulsos cedere, neque... consistere jestliže sousedé...) existimat proprium doplněk: za...) virtutis.

proprius (v. 22. 2); význačný, podstatný, proprium virtutis (podstatná) známka, důkaz mužnosti.

ex-pello, ere, puli, pulsum vypuditi, vyhnati (z).

agrī dědiny, území.

finitimus v. 2. 1.

cēdo, ere, cessi, cessum ustoupiti (z).

neque quisquam v. 22. 2.

prope (s akk.) blízko, prope se blízko nich.

audeo v. 17. 5.

con-sisto, ere, stili postaviti se, stanouti, usaditi se.

3 **simul** (v. 8. 5) zároveň, spolu (uvádí druhý důvod), s. arbitrantur se fore tutiore (doplněk) hoc (tím, jest vysvětleno následujícím abl. abs.: timore sublato).

tūtus, a, um (tueor) chráněný, bezpečný, jistý.

repentinus, a, um (repens) náhlý, nenadálý.

incursio, ōnis, f. (in-curro) náběh, nájezd, vpád.

tollo (v. 17. 5) zdvihati, pozdvihnouti; odstraniti, timore incursionis (gen. předmětný) sublato bude-li odstraněn strach před...

4 **bellum inferre** válku (útočnou) zdvihnouti, začíti, bellum illatum defendere válku začatou odražeti = vésti válku obranou.

bello praesesse (ve) válce býti v čele, válku řídití (kteří by...).

potestas vitae necisque v. 19. 3.

dēligo, ere, lēgi, lectum (dē-lego) sbíratí; vybíratí, vyvoliti.

5 **commūnis**, e společný.

regio v. 13. 10.

pāgus v. 11. 2.

ius dicere právo vykonávati, soud konati.

contrōversias (v. 13. 5) minuere spory uklizeti, vyrovnávati.

6 **latrocīnium** (v. 16. 5.) loupežnictví, loupež, loupežná výprava. **infāmia**, ae, f. (infāmis [in, fama]) zlá, špatná pověst.

extrā (s akk.) vně (něčeho), mimo (něco).

quisque, quaeque, quidque každý, atque (po záporu) nýbrž.

dēsīdia, ae, f. (dēses, desīdis [desideo [dē-sedeo] nečinně se-

děti) nečinný) nečinnost, zahálka.

iuventutis exercendae ac desīdiae causā za příčinou, pro cvičení...

prae-dico, āre (veřejně) hlásati, vylašovati (že), praedicant ea (= latrocinia) fieri.

ubi jakmile, když, kdykoli, ubi quis [[ně]kdo].

ducem, doplněk.

profiteor, ēri, fessus sum (profateor) přiznati se; (veřejně) ohlásiti, přihlásiti se, qui sequi velint, profiteantur kteří chtějí..., ať se přihlásí.

con-surgo, ere, surrexi, surrectum (con-sub-rego) (spolu) povstati, zdvihnouti se.

causa = věc.

probo, āre (probus) zkoušeti (co do hodnosti); schváliti, chváliti, míti zalíbení (v), líbí se mně (někdo).

polliceor v. 2. 1.

multitudo v. 20. 3.

collaudo, āre (com-laudo) (po)chváliti.

desertor, ōris, m. (dēsero) zběh, 8 uprchlík.

prōditor, ōris, m. (prōdo) zrádce. **in desertorum numero ducere** v. 21. 2.

post-eā potom, později.

fides omnium rerum víra, důvěra ve všech věcech.

dē-rogo, āre odnímati, ubíratí, nedávati.

hospes, itis, m. cizinec; host. 9

violo, āre (vīs) násilně nakládati; ublížiti (někomu, akk.), violare (předmět) fas (v. 14. 3.) non putant (nepovažují za dovolené, pokládají za hřích).

dē quacunque causā z jakékoli příčiny.

(eos) prohibent (v. 10. 5.) ab in-iuriā.

sanctus, a, um (sancio v. 20. 1) zasvěcený, posvátný, nedotk-

nutelný, (eos) sanc.os (doplněk) babent.
pateo, ēre, ui býti otevřen (někomu).
victus v. 22. 1.
communico v. 13. 7.

24

1 **anteā** předtím, dříve.
altrō o své újmě, dobrovolně; nadto, ještě, dokonce.
propter v. 12. 7.
inopia, ae, f. (inops) nedostatek, nouze (agri půdy).
trans Rhenum t. j. na pravý břeh Rýna.
colōnia, ae, f. (colo) osada; *met-on.*: osadníci.
2 **itaque** a tak, tedy, proto.
fertilis, e, (fero) úrodný.
circum (s akk.) kolem, okolo.
Hercynia silva Hercynský les, lesnaté horstvo táhnoucí se od Černého lesa až ke Karpatům.
Eratosthenēs, is, m. Eratosthenes, slavný řecký zeměpisec, matematik a hvězdář, narodil se v Kyreně (slavná osada řecká v sev. Africe, nedaleko Veliké Syrty) r. 275 př. Kr., zemřel okolo roku 194 př. Kr. v Alexandrii za Ptolemaja Euergeta jako správce proslulé knihovny alexandriinské; jeho hlavní dílo bylo zeměpisné, Geographica, psané jazykem řeckým.
quam (= silvam) iamā (z pověsti, podle pověsti) notam esse video (vidím t. z jejich spisů).
Orcynia silva Orcynský les.
Volcae, arum, m. Volkové, keltický kmen v Gallii narbonské; dělil se na dvě větve: 1. Volcae Tectosages Volkové Tektosagové, sídlili od Pyrenej až k městu Narbo, hlavní město jejich byla Tolōsa, nyn. Toulouse. - 2. Volcae Arecomici Vol-

kové Arekomikové, vých. od předešlých, na pravém břehu Rhodanu, hlavní město jejich bylo Nemausus, nyn. Nimes.
occupo (v. 12. 4) obsaditi, zaujmouti, zabráti.
con-sido, ere, sēdi, sessum usednouti, usaditi se.
sese continēre držeti se, zdržovati se.
habere summam opinionem (v. 1. 3) iustitiae (míti největší pověst spravedlnosti =) mítí pověst, požívati pověsti převeliké spravedlnosti.
bellicus, a, um (bellum) válečný.
laus, laudis, f. chvála, sláva.
egestās, ātis, f. (egeo) nedostatek, nouze.
patientia, ae, f. (patiens) trpělivost, vytrvalost.
per-maneo, ēre, mansi, mansum zůstávati, vytrvávati, setrvávati.
cultus (v. 19. 4) corporis pěstění těla, úprava oděvu.
provinciarum t. Romanarum.
propinquitās, ātis, f. (propinquus) blízkost.
trans-marinus, a, um (mare) zámořský.
res = zboží.
nōtitia (v. 21. 5) znalost.
cōpia = nadbytek, blahobyť.
ūsus = potřeba.
largior, iri (largus hojný) hojně dávatí, uštěďrovati, napomáhati, multa largitur mnoho, hojně...
paulatim, znenáhla, pomalu.
assuēfacio, ere, fēci, factum (assuēfacio) navykati, zvykati, *partic.*: assuēfactus zvyknuv.
superari býti přemáhán, podléhati.
ne se quidem ipsi = ne ipsi quidem se.
se cum aliquo comparāre přirovnávati se k někomu (něčím).

25

1 **suprā** nahoře, shora (24. 2).
demonstro v. 8. 9.
lātītūdo, inis, f. (lātus) rozsáhlost, rozloha, šířka, latitudo silvae patet (v. 23. 9.) expedito (v. 5. 6.) iter (akk. prostru) novem dierum rozloha lesa se prostírá dobrému chodci cestou devíti dní = les se táhne pro dobrého chodce v rozloze devíti dní cesty.
aliter (alius) jinak.
finio, ire (finis) omeziti; vymeziti, určití.
mensūra, ae, f. (metior) měření, měřítko, mira (délková).
nōvi, nōvisse (nosco) pozna jsem, znám.
2 **orior**, iri, ortus sum zdvihnouti se, povstávati, mítí počátek, začínati.
Helvētīi, orum, m. Helvetiové, keltský kmen, usedlý v území nynějšího Švýcarska.
Nemetes, um, m. Nemetové, germánský kmen, usedlý na levém břehu středního Rýna.
Rauraci, orum, m. Raurakové, galský kmen, sídlící severozápadně od Helvetiů při Rýnu, kde se ohýbá k severu.
finēs hranice.
rectus, a, um (rego) rovný, přímý, rectā regione (v. 23. 5) fluminis přímým směrem sřekou, rovnoběžně podél řeky.
Dānuvius, i, m. Dunaj (horní a střední tok).
pertineo, ēre, ui (per-teneo) dosahovati, táhnouti se.
Dāci, ōrum, m. Dákové, thrácký kmen, sídlící na levém břehu dolního Dunaje (= Histru).
Anartes, ium, m. Anartové, kmen sídlící při řece Tise v Uhrách.
3 **hinc** odtud.
flecto, ere, flexi, flexum ohýbati, se flectere zahýbati se, zatáčetí se, obracetí se.

sinistrōrsus (sinistrō-versus) nalevo, vlevo.

diversus, a um (diverto) opak obrácený, protinyň, odchylný, diversis regionibus odchylnými směry.
attingo, ere, tigi (ad-tango) dotýkati se (něčeho, akk.).
neque quisquam (v. 22. 2) huius Germaniae (v této G. t. j. v západní, kde Caesar právě mešká).
ad-eo, ire, ii, itum přijíti, dojíti, qui aut dicat (by mohl říci) se adisse, aut acceperit (v. 20. 1, se dověděl), ex quo loco (silva) oriatur.
cum (připoušt.) ačkoli.
prō-cēdo, ere, cessi, cessum postoupiti, pokročiti, ujiti, uraziti.
fera, ae, f. (ferus) divoké zvíře, 5 šelma, constat (v. 19. 4) genera ferarum in eā (silvā) nasci. non sūt visa, konj. nepřímé závislosti.
differo v. 11. 1.
memoriae prodere (v. 18. 1) paměti odevzdati, zachovati = připomínati, zaznamenati, memoriae prodendus hodný zachování paměti, hodný zaznamenání, pamětihodný.
videri zdáti se.
26
bōs, bovis, m. skot, hovězí dobytek: vůl, kráva (zde se míní sob).
cervus, i, m. jelen.
figūra, ae, f. (figo) postava, podoba, bos cervi figurā (ablat. qualit.: podoba jelena t. j. mající podobu jelena).
frons, frontis, f. čelo.
auris, is, f. ucho.
cornu, ūs, n. roh, paroh.
ex-sisto (v. 5. 2) vyvstávati, vystupovati, vyčnívati, cuius ā mediā fronte cornu existit z jehož čela uprostřed, na jehož čele uprostřed...

excelsus, a, um (cello) vyvýšený, vysoký, cornu excelsius his cornibus (abl. comparat.).
dē-rectus, a, um (dē-recto [dē-rego]) přímý, rovný.
superus, a, um (super) hořejší, vrchní; superl.: summus, a, um nejhořejší, nejvyšší; substant.: summum, i, n. výše, vrchol, horní konec, ab eius (= cornūs) summo z jeho...
palma, ae, f. dlaň, ruka; lopata.
rāmus, i, m. větev.
 latě v. 23. 1.
diffundo, ere, fūdi, fūsum (dis-fundo) rozliti; rozšířiti, rozkládati; pass.: diffundi rozšiřovati se, rozkládati se, sicut (v. 19. 3.) palmae ramique diffunduntur (tak jako lopaty a větve =) lopatovité, dlaňovité větve...
 2 **fēmina**, ae, f. žena; samička, samice.
mās, maris, m. samec, sameček.

27

1 **item** (ita) též, taktéž, rovněž. (is) **qui appellatur** = tak zvaný.
alcēs, is, f. los, sunt, quae appellantur alces jsou zvířata zvaná losi.
con-similis, e (zcela) podobný.
caper, pri, m. kozel; capra, ae, f. koza (capris zkráceně místo caprarum figuris).
varietās, ātis, f. (varius) pestrost.
pellis v. 21. 5.
paulo v. 19. 4.
ante-cēdo, ere, cessi, cessum napředjiti; předčítati, vynikati (něčím).
mutīlus, a, um zkomolený, komolý, kusý, tupě končící, tupý, mutilae sunt cornibus (abl. limit.) = mají parohy...
crūs, crūris, n. holeň; noha.
sine (s abl.) bez.
nōdus, i, m. uzel; kloub, kotník.
articulus, i, m. (artus, ūs) ohbí, kloub, kotník.

quiēs, ētis, f. klid, pokoj, odpočinek, quiētis causā za příčinou odpočinku, pro odpočinek.
prōcumbo (prō-cumbo), ere, cubui, cubitum (kupředu) lehnutí, uléhati, léhati si.
affligo, ere, flixī, flictum (ad-fli-go) přirážeti; poraziti, povaliti.
cāsus, ūs, m. (cado) pád, náhoda, nehoda, quō cāsū.
concīdo, ere, cidi (com-cado) skáceti se, sklesnouti, padnouti.
ēri-go, ere, rexi, rectum (ex-rego) vyzdvihnouti, se erigere zdvihnouti se, vzchopiti se, vzpřimiti se.
sub-levo, āre nadlehčiti, se sub-levare zdvihnouti se.
cubīle, is, n. (cubo) lože, lůžko.
 3 **prō** (s abl.) před (něčím); místo (něčeho), za (něco), jako.
applico, āre (ad-plico) připojiti, přiložiti, se applicare přitlačovati se (k), opíratí se (o).
paulum v. 19. 4.
 modo jen.
reclīno, āre (re-clīno) zpět opíratí, se reclinare opřítí se.
quiētem capere odpočinku požívatí.
vestigium, i, n. šlapadlo, krok; 4 šlépěje, stopa.
cum kdykoli.
animadverto, ere, verti, versum (animum adverto) mysl obrátiti; upozorovati, znamenati.
vēnātor, ōris, m. (vēnor, āri loviti) lovec.
quō kam.
sē recipere uchylovati se.
con-suesco, ere, suēvi, suētum zvykati (si); perf.: consuevi zvykl jsem (si), jsem zvyklý (s inf. překládá se do češtiny: obyčejně [s určitým slovesem]).
rādix, icis, f. kořen.
sub-ruo, ere, rui, rutum podryti, podkopati, (venatores) subruunt arbores a radicibus (od kořenů, u kořenů).

accido, ere, cidi, cīsum (ad-cae-do) nařiznouti, naseknouti.
tantum, ut (výsledné) tolik, že, aby.
species, ēi, f. (specio) pohled, vzezření, ut summa species earum stantium relinquatur že celkový pohled jich (jakoby) stojících zůstává = že na pohled zůstávají docela jako by stály.
 5 **hūc** (hic) sem, tam (t. j. o ně).
cum (v. nahoře) consuetudine (podle zvyku) se reclinaverunt.
in-firmus, a, um nesilný, nepevný, slabý.
pondus, eris, n. (pendo) váha, tíže, tíha.
 ūnā v. 14. 1.

28

1 **ūrus**, i, m. tur, zubr.
paulo v. 19. 4.
infrā (s akk.) pod (někým), za (někým (t. j. jsou menší než..)).
elephantus, i, m. slon.
specie (v. 27. 4.), abl. qualit.
taurus, i, m. byk, sunt figurā (abl. qualit.) tauri (gen.) jsou postavy býčů, mají postavu býka.
 2 **vēlōcītās**, ātis, f. (vēlox) rychlost.
fera v. 25. 5.
parco v. 9. 7.
 3 **hos** = uros.
studiōsē (studiōsus) horlivě, pečlivě.
fovea, ae, f. jáma, foveis captos do jam chycené (= chytivše).
dūro, āre (dūrus) tvrdým činiti, se durare tužiti se, otužovati se.
vēnatio v. 21. 3.
(se) exercent.
in publicum referre na veřejnost přinéstí, veřejně předložiti, cornibus relatis, abl. abs.
testimōnium, i, n. (testis) svědectví.
ferre odnáseti, dosahovati.

assuēscō, ere, suēvi, suētum (ad-suēscō) zvyknouti (si), přivyknouti (si).
mansuēfacio, ere, fēci, factum (mānsuēs [= mānsuētus], facio) krotkým činiti, krotiti; pass.: mansuefio, fieri, factus sum býti (z)krocen, (z)krotití.
parvulus, a, um (parvus) malíčkový, mladičkový.
excipio, ere, cēpi, ceptum (excipio) vyjmouti; chytiti, polapiti.
amplitūdo, inis, f. (amplus) rozsáhlost, velikost.
differo v. 11. 1.
haec = cornua.
conquiro, ere, quisivi, quisitum (com-quaero) shledávati.
labrum, i, n. (lambere lizati) ret, pysk; kraj, okraj, ab labris s kraje, na okrajích.
argentum, i, n. stříbro.
circumclūdo, ere, clūsi, clūsum (circum-claudo) kolem uzavřítí, ovrubovati, obkládati.
amplus, a, um prostranný, rozsáhlý; velikolepý, skvělý.
epulae, ārum, f. jídla, pokrmy; hody, kvas, hostina.
pōculum, i, n. pohár, číše.

29

per v. 1. 1.
Ubius, a, um ubijský (Ubiové v. 9. 6.).
explōrator v. 7. 9.
comperio v. 19. 3.
Suēvi v. 9. 8.
se recipere v. 27. 4.
inopia v. 24. 1.
vereor, ēri, veritus sum báti se, obávati se, něčeho, akk.
 ut jak.
suprā nahoře, svrchu (t. j. 22. 1.).
demonstro v. 8. 9.
agri cultura v. 22. 1.
minime student (v. 22. 1).
constituo v. 9. 1.